חצר איתרבאי משום יד ולא גרעה משליחות: גבי גט דחוב הוא לה *[א]אין חבין לאדם אלא בפניו, גבי מתנה דזכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו: גופא ראה אותן רצין אחר המציאה וכו' אמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן והוא שרץ אחריהן ומגיען, בעי רבי ירמיה [א]במתנה היאך קבלה מיניה ר' אבא בר כהנא אע"פ שרץ אחריהן ואין מגיען, *[ג]בעי רבא זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר מהו: *אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא? אמר ליה רב פפא לרבא ואמרי לה רב אדא בר מתנה לרבא ואמרי לה רבינא לרבא לאו היינו מתניתין ראה אותן רצין אחר המציאה ואמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן והוא שרץ אחריהן ומגיען, ובעי רבי ירמיה במתנה היאך וקבלה מיניה רבי אבא בר כהנא במתנה אף על פי שרץ אחריהן ואין מגיען? אמר ליה מתגלגל קאמרת, שאני מתגלגל דכמונח דמי:

מתני' [ד]מציאת בנו ובתו הקטנים מציאת עבדו ושפחתו הכנענים [ה]מציאת אשתו הרי אלו שלו [ו]מציאת בנו ובתו הגדולים מציאת עבדו ושפחתו העברים מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן כתובה הרי אלו שלהן:

גמ' אמר *שמואל מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו? שבשעה שמוצאה מריצה אצל אביו ואינו מאחר בידו, למימרא דסבר שמואל קטן לית ליה זכייה לנפשיה מדאורייתא והתניא השוכר את הפועל ילקט בנו אחריו, למחצה לשליש ולרביע לא ילקט בנו אחריו רבי יוסי אומר [ז]בין כך ובין כך ילקט בנו ואשתו אחריו ואמר שמואל הלכה כרבי יוסי אי אמרת בשלמא קטן אית ליה זכייה לנפשיה (א) כי קא מלקט לנפשיה קא מלקט ואבוה מיניה קא זכי, אלא אי אמרת קטן לית ליה זכייה לנפשיה, כי קא מלקט לאביו קא מלקט (ב)ואבוה עשיר הוא, אמאי אשתו ובנו מלקט אחריו? שמואל טעמא דתנא דידן קאמר, ליה לא סבירא ליה, וסבר רבי יוסי קטן אית ליה זכייה מדאורייתא *והתנן [ח]מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום רבי יוסי אומר גזל גמור ואמר רב חסדא *גזל גמור מדבריהן נפקא מינה להוציאה בדיינין? אלא אמר אביי עשאוה כמי שהלכו בה נמושות, דעניים גופייהו מסחי דעתייהו סברי: בריה דהיאך מלקטי ליה, א"ל רב אדא בר מתנה לאביי [ט]וכי מותר לאדם להרביץ ארי בתוך שדהו כדי שיראו עניים ויברחו? אלא אמר רבא

עשו

גבי מתנה דזכות הוא לו וזכין לו לאדם שלא בפניו. ושלא מדעתו (ג) דאמן סהדי דניחא ליה שתהא שלוחו הלכך כי ליתיה בצד חצרו דליכא לדמויי לידה דאינה סמוכה לה תיפוק לה זכייתה משליחותה כי היכי דשלוחו זוכה לו שלא בפניו חצרו נמי זוכה לו שלא בפניו, ומיהו גבי מציאה כי ליתיה גבה דלא נפקא זכייתה משום יד ליכא לרבויי משליחות, דגבי שליחות איכא דעת השולח או דעת שליח אבל חצר ליכא לא דעת שולח ולא דעת שליח הלכך בעינן *דעת אחרת מקנה. אותו: זרק ארנקי. והפקירו לכל הקודם: שאין סופו לנוח. בתוך האויר: כמונח דמי. וקנאו בעל הבית הראשון או לאו כמונח דמי להכי בעי אויר שאין סופו לנוח בתוך הבית כמונח דמי' דאילו אויר שסופו לנוח בתוך הבית' פשיטא לן דאפילו קדם איש אחר וקלטה בתוך האויר לא קנה דמשנכנס לאויר קנאו בעל הבית דתנן במסכת גיטין (דף עט.) היתה עומדת בראש הגג וזרק לה גט כיון שנכנס לאויר הגג הרי זו מגורשת הוא למעלה והיא למטה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת: ואינו מגיען. אלמא מתגלגלים וזוחלין הן ואין סופן לנוח וקאמר דקנה ליה שדהו: **מתני'** מציאת בנו ובתו הקטנים כו'. בנו קטן בגמרא מפרש מ"ט בתו הקטנה בכתובות (דף מו:) ילפינן לה מקראי דקטנה ואף נערה כל שבח נעוריה לאביה: מציאת עבדו ושפחתו הכנענים שלו. שהרי גופו קנוי לו עולמית כדכתיב (ויקרא כה) והתנחלתם וגו'. מציאת אשתו. רבנן תקינו ליה משום איבה: מציאת עבדו ושפחתו העברים. בגמ' פריך לא יהא אלא פועל דאמרינן לעיל (דף י) מציאתו לבעל הבית: **גמ'** מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו. בשלמא בתו ואשתו טעמא מפרש להו במקומן בכתובות אלא בנו טעמא מאי: מריצה אצל אביו. הלכך כשמגביה, לצורך אביו הגביהה: ילקט בנו אחריו. מותר לבנו של פועל אם עני הוא ללקוט אחר אביו את לקט הקוצר אבל אם קבל הפועל את השדה למחצה לשליש ולרביע עשיר הוא והרי הוא כבעל הבית בשדה זה ולא ילקט בנו אחריו לפי שלקט בנו לאביו: בין כך ובין כך כו'. דאם האב עשיר הבן עני וזוכה לעצמו: טעמא דתנא דידן קאמר. מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו: וליה לא ס"ל. דמציאת קטן לאביו: מדבריהם. מפני דרכי שלום: ונפקא מינה. מדר' יוסי הא אתא לאשמועינן דהחמירו חכמים בתקנתן כגזל גמור להוציאו בדיינין וכיון דמדאורייתא לית ליה זכייה נמצא אביו גוזל את העניים: אלא אמר אביי. רבי יוסי נמי כתנא דידן ס"ל דקטן לית ליה זכייה, וגבי לקט היינו טעם דכיון דיש לו לפועל זה בנים ואשה, עניים עצמן מייאשי מלקט שלה, לפיכך עשאוה כשדה שהלכו בו הנמושות דתנן (פאה פ"ח מ"א) מאימתי כל אדם מותרין בלקט משילכו בו הנמושות לקוטי בתר לקוטי דמההיא שעתא מסחו עניים דעתייהו מיניה, והכא נמי מסחו דעתייהו כו':

עשו

חצר משום יד אתרבאי. ולכך כי הוי דומיא דיד דהיינו כשהוא בצד חצרו קונה אפילו בע"כ או אפילו קטנה *בידה וכשאינה סמוכה לחצרה דלא הוי דומיא דיד לא תימא כי היכי דאין לו דין יד הכי נמי אין לו דין שליחות אלא לא גרע משליחות [ב] ובמידי דזכות כמו מתנה קנה ואפילו אינו עומד בצד חצרו ואפילו אינה משתמרת ובמציאה דאין דעת אחרת מקנה אותה בעינן משתמרת ובגט דחוב הוא לה אפילו במשתמרת אינה מתגרשת דלא עדיפא משליחות דאין חבין לאדם שלא בפניו:

ויצא בפתח אחר. ל"ג והפקיריה דהא חשיב ליה דעת אחרת מקנה אותו דמייתי ראיה ממתנה ואי אפקריה אם כן מיד כשיצא הארנקי מידו היה הפקר ובשעת זכייה ליכא דעת אחרת אלא ל"ג והפקיריה ולעולם היא שלו עד שיזכה בה אחר:

ואמר שמואל הלכה כרבי יוסי. תימה דבפ' כל הגט (גיטין דף ל. ושם ד"ה כיהודה) לא בעי שמואל לאוקמי מתניתין דהמלוה מעות את הכהן ואת הלוי [להיות מפריש עליהן מחלקן] כרבי יוסי דכיחידאה לא מוקמינן °והכא פסיק הלכה כמותו וי"ל דדוקא הכא גבי לקט פסיק כוותיה מהאי טעמא דמסתמא עניים גופייהו ניחא להו כו' והא דלאוקמי בפרק כל הגט (שם) כרבי יוסי היינו רבי יוסי דפ' הלוקח עובר פרתו (בכורות דף יח: ושם ד"ה עשו) דאמר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ומפרש טעמא בגמ' משום דעשו את שאינו זוכה כזוכה דהוי דומיא דהמלוה מעות דהוו חליפין ביד כהן דהיינו מעות ועשו כאילו זכה במעשר עצמו והא דקרי ליה יחידאה אע"ג דבבכורות לא פליג אלא ר"מ מ"מ רבנן דפליגי עליה הכא גבי לקט כ"ש דפליגי עליה התם גבי מתנות:

אי אמרת בשלמא דאורייתא. תימה מנ"ל דלר' יוסי קטן זוכה מן התורה וכן בסמוך דפריך וסבר רבי יוסי מציאת קטן דאורייתא ומנ"ל ודלמא אינה אלא מדרבנן ואביו לא זכה מיניה כלל ולהכי מלקט אחריו וי"ל דמסתמא לא פליג ר' יוסי אכמה משניות דפרקין ודפרק חלון (עירובין דף עט: ושם) ודמסכת מעשר שני (פ"ד מ"ד) דמייתי בפרק התקבל (גיטין דף סה. ושם) דלכולהו משניות יד בן כיד אביו וא"ת ונימא לעולם זכי לנפשיה מדרבנן ובתר הכי זכי אבוה מיניה משום איבה ומשום הכי מלקט וי"ל דמדרבנן אין סברא שיתקנו שתי זכיות שיזכה הבן קודם ואח"כ יזכה האב ממנו אלא אי מדרבנן הוא בשעת זכיית הבן בא לו זכיית האב משום דבשעת הגבהה לוקחה להדיא לאביו אלא ודאי זכה לנפשיה מדאורייתא ואבוה זכה מיניה משום איבה שסמוך על שלחנו:

ואבוה עשיר הוא. לאו דוקא עשיר אלא כלומר כיון שיש לו חלק בשדה חייב בלקט כדדרשינן לר"א פ"ק דגיטין (דף יב. ושם) לא תלקט לעני להזהיר עני על שלו ולרבנן נמי או נפקא להו מקרא אחרינא או תרתי ש"מ:

שמואל טעמא דתנא דידן קאמר. וא"ת אמאי לא אוקמה בטעמא דידיה דסבר שמואל דזכי לנפשיה מדאורייתא ומדרבנן אבוה זכי מיניה משום איבה וכרבי יוסי וי"ל דקטן דקתני במתני' משמע ליה בקטן ממש ואע"פ שאינו סמוך על שלחנו ואילו היה זוכה לעצמו מן התורה לא היה להם לתקן שיזכה אביו כיון דליכא איבה שהרי אינו סמוך על שולחנו אלא ודאי לא זכי לנפשיה כלל אלא לאביו שבשעת הגבהה מגביה לצורך אביו:

רבי

עין משפט נר מצוה

צו א ב מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה ג ופ"ד מהל' זכייה ומתנה הל' ב [רב אלפס כאן ובגיטין פ"ח דף קפד.]:

צז ג טוש"ע ח"מ סי' רמג סעיף כד:

צח ד מיי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף ג:

צט ה מיי' שם ופי"ב מהל' אישות הל' ג ופכ"א שם הל' א סמג שם וסי' מח טוש"ע שם וטוש"ע אה"ע סי' סט סעיף ג וסי' פד:

ק ו מיי' פי"ז מהלכות גזילה ואבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף ב וטוש"ע אה"ע סי' פד:

קא ז מיי' פ"ד מהל' מתנות עניים הל' יא:

קב ח מיי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' יב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף א:

קג ט מיי' פ"ד מהלכות מתנות עניים הל' יג:

◆

רבינו חננאל

ופריק רב אשי חצר איתרבי משום יד ולא גרעה משליחות גבי גט דחוב הוא לה אינה מגורשת אם זרק לה גיטה בעלה בחצירה אא"כ עומדת בצד חצירה כדתנן אין חבין לאדם אלא בפניו. אבל מתנה דזכות הוא לו אע"פ שאינו עומד בצד שדהו קנה כדתנן זכין לאדם שלא בפניו. ואסקי' צבי שבור וכיוצא בו אם רץ אחריהן ומגיען ואמר זכתה לי שדי זכתה לו שדהו והוא שעומד בצד שדהו. ואם היו תרבות והקנה לו אחד במתנה אע"פ אם ירוץ אחריהן אין יכול להגיעם כיון שעברו בתוך שדהו קנאם הואיל ומתגלגלין וקי"ל מתגלגל כמונח דמי: מתני' מציאת בנו ובתו הקטנים הרי הם שלו. אמר שמואל מפני מה אמרו מציאת קטן לאביו שבשעה שמוצאה מריצה אצל אביו ואינה מאחרה בידו. למימרא דסבר שמואל דקטן לית ליה זכייה לנפשיה והתניא פועל ילקט בנו אחריו למחצה לשליש ולרביע לא ילקט בנו אחריו. פי' כיון שיש לו חלק בתבואת השדה• אפי' *)הוה ליה עשיר. ותנן מי שיש לו מאתים זוז הרי זה לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר כו'. ר' יוסי אומר בין כך ובין כך אשתו ובניו מלקטין אחריו. ואמר שמואל הלכה כר' יוסי ואי אמרת לאביו הוא זוכה אביו עשיר הוא. ודחי' שמואל טעמיה דתנא דידן קאמר וליה לא ס"ל. ושקלינו וטרינו לאוקומא דר' יוסי סבר אית ליה זכיי' לנפשי' ולא איתוקמא אלא מדרבנן אית ליה זכייה לנפשיה.

*) אולי צ"ל ואפילו עני הוה ליה כעשיר.

מסורת הש"ס

[קדושין כג. וש"נ]

ס"א חצר המשתמרת רש"ל ורש"א

לקמן קב.

[זבחים כה:]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אית ליה זכייה לנפשיה מדאורייתא כי קא מלקט: (ב) שם ואבוה עשיר: (ג) רש"י ד"ה גבי מתנה וכו' דאמן סהדי דניחא. נ"ב אע"ג דקי"ל בב"ב דף יג ע"ב ודף קלח ע"א דשוכב מתנה יחיה היינו היכא שמעצמו אומר זה אבל מסתמא אמרי' דניחא ליה ליקח במתנה וק"ל:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' במתנה היאך קבלה כו'. נ"ב פי' הרמב"ם דוקא כה"ג אבל בסיפא לבי רץ לא וצ"ע (ועי' מ"ש רבינו בח"מ סי' רס"ח ס"ק י"ב): [ב] תוס' ד"ה חצר ובמידי דזכות כו'. נ"ב כרב פפא והרמב"ם פסק כההוא מרבנן:

גיטין נט: שבועות מח.

[גיטין סא.]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואמר וכו' והכא פסיק הלכה כמותו. עיין גיטין נט ע"א תוס' ד"ה והא:

נוסח

שאילת רבא- זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר (ולא היה סופו לנוח בתוך הבית) והפקירו לכל הקודם

נוסח

מציאת קטן לאביו

מבנה

◇ דעות בפירוש "קטן"- דמציאתו לאביו

מבנה

△=הסברים לר' יוסי למה קטן בין כך ובין כך ילקט

*לפי שמואל לשי' ר' יוסי עצמו סובר דקטן אית ליה זכיה מדאורייתא (ולא כתנא דידן-רבי')

לפי אביי ר' יוסי סובר כתנא דידן דמדאורייתא קטן לית ליה זכיה

*עשו שאינו זוכה כזוכה, מ"ט? עניים גופייהו ניחא להו כי היכי דכי אגרו לדידהו נלקוט בנייהו בתרייהו. ופליגא (א) דר' חייא בר אבא דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן "לא גדול" גדול ממש, ולא "קטן" קטן ממש, אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן, קטן ואינו סמוך על שלחן אביו זהו גדול: מציאת עבדו ושפחתו העברים הרי הוא של עצמן: אמאי, לא יהא אלא פועל *ותניא מציאת פועל לעצמו במה דברים אמורים בזמן שאמר לו נכש עמי היום עדור עמי היום אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו לבעל הבית! אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הכא בעבד נוקב מרגליות עסקינן שאין רבו רוצה לשנותו למלאכה אחרת. רבא אמר במגביה מציאה עם מלאכתו עסקינן. רב פפא אמר כגון ששכרו ללקט מציאות והיכי דמי? דאקפי אגמא בכוורי: *האי שפחה היכי דמי: אי דאייתי שתי שערות מאי בעיא גביה, ואי דלא אייתי שתי שערות: אי איתיה לאב, דאבוה הויא, ואי דליתיה לאב תיפוק במיתת האב *דאמר ריש לקיש "אמה העבריה *קנה עצמה במיתת האב מרשות האדון מקל וחומר"? ולאו איתותב ריש לקיש, נימא מהאי נמי תיהוי תיובתא? לא, לעולם דאיתיה לאב, ומאי "הרי הן שלהן" לאפוקי דרבה: מציאת אשתו: גרושה, פשיטא? הכא במאי עסקינן במגורשת ואינה מגורשת *דאמר רבי זירא אמר שמואל כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה, טעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה כי היכי דלא תיהוי לה איבה, הכא אית לה איבה ואיבה:

מתני' *מצא שטרי חוב: אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן, אין בהן אחריות נכסים יחזיר שאין בית דין נפרעין מהן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בין כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית דין נפרעין מהן:

גמ' במאי עסקינן אילימא כשחייב מודה כי יש בהן אחריות נכסים אמאי לא יחזיר הא מודה ואי כשאין חייב מודה כי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נהי דלא גבי ממשעבדי מבני חרי מגבא גבי? לעולם כשחייב מודה, והכא היינו טעמא דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין. אי הכי כל שטרי דאתו לקמן ניחוש להו הכי? כל שטרי לא ריעי, הני ריעי, אלא הא *דתנן כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו לכתחילה היכי כתבינהו, ניחוש שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין? אמר רב אסי

בשטרי

עשו את שאינו זוכה כזוכה. אע"פ שאין לקטן זכייה במקום אחר כאן עשאוהו כזוכה: **מאי טעמא עניים גופייהו ניחא להו.** בהאי תקנתא דכי אגרו להו לדידהו כו': **ופליגא.** דשמואל דפירש טעמא דמתני' משום דלית ליה זכייה: **אדר' חייא בר אבא.** דאמר אף גדול שיש לו זכייה, אם סמוך הוא על שולחן אביו מציאתו לאביו משום איבה אבל אינו סמוך על שולחן אביו אפילו הוא קטן, מציאתו שלו: **לא יהא אלא פועל.** לא יהא עבדו אלא שכיר בעלמא תניא דמציאתו לבעל הבית בזמן שלא פירש לו לאיזו מלאכה שכרו ועבד זה כשקנאו רבו, לסתם מלאכה קנאו: **שאין רבו רוצה לשנותו.** הלכך לא ניחא ליה שיגביה לו מציאה, דמציאה מעולה בדמיה משכר ביטול מלאכתו' לא שכיחא הלכך אי אתרמי ואשכח, שלו הוא, וישלם לרבו שכר ביטולו: **עם מלאכתו.** שלא ביטל כלום הלכך לעצמו: **רב פפא אמר.** הא דתניא פועל מציאתו לבעל הבית: **ששכרו ללקט מציאות.** הרבה: **והיכי דמי.** דאתרמי: **דאקפי אגמא בכוורי.** שצף הנהר חוץ לגדותיו וצפו הדגים שם וכשיבשו המים היוצאים נמצאו שם דגים הרבה. דאקפי = תרגום של הציף כדמתרגמינן "ויצף הברזל" וקפא *ברזלא (מלכים ב ו): **מאי בעיא גביה.** הא תניא יוצאה בסימנין: **דאבוה הויא.** מציאתה דהא קטנה היא: **ואי דליתיה לאב.** מאי בעיא גבי האדון תיפוק מיניה במיתת האב: **מקל וחומר.** בפרק קמא דקדושין (דף טז.) מה סימנין שאין מוציאין מרשות האב מוציאין מרשות האדון כדילפינן "ויצאה חנם" אלו ימי בגרות "אין כסף" אלו ימי נערות, מיתת האב שמוציאה מרשות האב שאינו מוריש לבניו מה שזכתה לו תורה בבתו שיהא מעשה ידיה לאחין כדילפינן (כתובות דף מג.) "והתנחלתם אותם לבניכם" ולא בנותיכם לבניכם, אינו דין שמוציאה מרשות האדון: **ולאו איתותב רבי שמעון בן לקיש.** בקדושין (שם): **לאפוקי דרבה.** לאפוקי שאינו של רבה אלא של אביה וקרי ליה שלהן משום דאב מינה קוני: **במגורשת ואינה מגורשת.** כגון זרק לה גיטה ספק קרוב לה ספק קרוב לו ברה"ר: **חייב במזונותיה.** ומשום הכי איצטריך לאשמועינן דמציאתה שלה דטעמא מאי אמור רבנן מציאת האשה כו': **מתני' אחריות נכסים.** שעבוד קרקעות שיגבה מהן: **יחזיר ולא יחזיר.** טעמא בגמ' מפרש: **גמ' כשחייב מודה.** שהלוה מודה שהשטר אינו פרוע: **אמאי לא יחזיר.** אם לטרוף לקוחות בא בדין הוא טורפן: **ממשעבדי.** ממקרקעי שמכר אחרי כן: **הני ריעי.** הואיל ונפל אתרע דים לומר אם היה כשר היה נזהר בו:

בשטרי

רבי יוחנן אמר לא גדול גדול ממש. [א] מפרש ר"ת כי היכי דפליגי הכא פליגי נמי גבי עירוב דתנן בפ' חלון (עירובין דף עט: ושם ד"ה ומזכה) ומזכה להם על ידי בנו ובתו (ב) ולשמואל דאמר הכא קטן ממש התם נמי גבי עירוב אינו זוכה דידו כיד אביו כיון דמציאתו לאביו ה"ה כל זכיותיו לאביו ואמה העבריה אע"פ שהיא קטנה זכיא בעירובה דמציאתה אינה לאדוניה אף על גב דשמואל אית ליה פרק התקבל (גיטין דף סד: ושם ד"ה אלא) קטן זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים הא משני התם שאני שתופי מבואות דרבנן והא דאמר שמואל פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מט. ושם: ד"ה וקטן) דעירוב משום קנין *ורבא אמר משום דירה ואמר איכא בינייהו קטן הא פר"ח התם דאית ליה בית לקטן קאמר ולא כפרש"י שפי' שאינו גובה העירוב לפי שאינו זוכה ולר"י דאמר לא גדול גדול ממש ה"ה דגבי עירוב נמי דקטן ואינו סמוך על שולחן אביו זוכה כאמה העבריה וגדול סמוך על שולחן אביו אינו זוכה וצריך ליזהר שלא לזכות העירוב ע"י בנו הגדול הסמוך לשולחנו דקי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל כדאמר פרק מי שהוציאוהו (שם מז:) ועבדו ושפחתו העברים אע"ג דסמוכין על שולחנו מציאתם לעצמם וכן זוכין בעירוב ולא הוי ידם כיד האדון דלא שייך איבה אלא בבנו שדרכו לזונו תמיד ואם לא יפרנסו אביו לא יפרנסו אחר אבל אדם אחר מעלמא סמוך על שולחן חבירו חנם כגון יתום וכיוצא בו אין סברא שתהא מציאתו לחבירו וכ"ש עבד ואמה שבשכר טרחם הם אוכלים ובתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שולחן אביה מציאתה לאביה משום איבה דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין כדאמר בפרק *נערה (כתובות דף מו ושם) *ולא כרש"י שפירש משום דכתיב בנעוריה דההוא בהפרת נדרים הוא דכתיב כדאיתא בפרק קמא דקדושין (דף ג: ושם) ופרק נערה (שם מו:) ואשתו דזכיא בעירוב אף על גב דידה כיד בעלה מוקי לה בסוף נדרים (דף פח:) דאית לה בית באותו מבוי דמגו דזכיא לנפשה זכיא נמי לאחריני: **במגביה** מציאה עם מלאכתו. וא"ת הא דתניא בפ"ק דקדושין (דף טו:) אמה העבריה מציאתה לאביה ושכר בטלה לרבה היכי מתוקמא אליבא דרבא דאם הגביהה עם מלאכתו ליכא שכר בטלה ואם לא הגביהה עם מלאכתו א"כ מציאתה לאדוניה וי"ל דהתם ודאי צריך להעמיד בנוקבת מרגליות: **ששכרו** ללקט מציאות. [ב] וה"פ דברייתא בד"א בזמן שאמר ליה עשה עמי באותו ענין שהוא כמו נכש עמי היום אבל אמר ליה עשה עמי מלאכה של מציאות כו': **מאי** בעיא גביה. דהיא נמי אינה יכולה למכור עצמה אחרי כן כדאיתא בספרי: **ולא** לוה עד תשרי. פירוש ועתה רוצה ללות בו שיש לו טורח לכתוב שטר אחר וגם כדי להרויח פשיטי דספרא אבל אין לפרש שכבר לוה בו קודם שנפל דא"כ מאי משני הני ריעי לפי שנפל ויש הוכחה דמשום פסולו לא נזהר לשומרו והא לוה בו כבר ופשיטא שנזהר לשומרו: **כותבין** שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו. וליכא למיחש למחזי כשקרא כמו *באשרתא דדייני דאם כתבו קודם דנחזי חתימת ידי סהדי (ג) פסולה דהכא כיון שהוא כותב חובתו לא שייך מחזי כשקרא:

אביי

קד א מיי' פי"ז מהל' אבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף ג :

קה ב ג מיי' פ"ט מהל' שכירות הל' יא סמג שם טוש"ע שם סעיף ג :

קו ד מיי' פי"ז מהל' אבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' ער סעיף ב :

קז ה מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף ב וטוש"ע שם סי' סד :

קח ו מיי' פי"ח מהל' אישות הלכה כה טוש"ע אה"ע סי' צ סעיף ג :

קט ז ח מיי' פי"ז מהל' אבידה הלכה יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' שם סעיף ו :

קי ט מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ה ופכ"ד שם הל' א סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף יג :

קדושין טו.

[קונה את עצמה כצ"ל]

[אלו נערות מ:]

[ועי' תוס' כתובות מז. ד"ה משום איבה]

גיטין ג. בכורות יח.

לעיל י. לקמן קיח.

גיטין סה:

עי' רש"י זבחים ו. ד"ה קושיא

כתובות מג: ע"ש גיטין עד. ע"ש ב"ב מז: ע"ש

כתובות נג. [לקמן יז. יח.]

[ב"ב קסז:]

[כתובות כא:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ופליגא אדר' חייא: (ב) תוס' ד"ה ר' יוחנן וכו' בנו ובתו הגדולים דלשמואל דאמר הכא: (ג) ד"ה כותבין וכו' ידי סהדי אחתימת ידייהו פסולה דהכא:

רבינו חננאל

ואסקה רבא עשו הקטן שאינו זוכה לעצמו מן התורה כזוכה מאי טעמא עניים גופייהו מחלי ליה דניחא להו דנלקטו בנייהו נמי בתרייהו דידהו ולפיכך אמר ר' יוסי בניו ואשתו מלקטין אחריו. פי' אינו זוכה כזוכה כדתנן פרק כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני וכו' ואוקימנא אע"ג דלא אתו לידייהו כו'. ועולא אמר הא מני ר' יוסי היא דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה דתנן בבכורות כל שחליפין ביד כהן פטור מן המתנות וכו' עשו את שאינו זוכה כזוכה מאי טעמא עשאוה כשדה שהלכו בה הנמושות עניים גופייהו מסחו דעתייהו מההיא שדה אמרי בניו ואשתו דהאיך מלקטי בתריה פי' עשאוה כשדה שהלכו בה הנמושות כדתנינן מאימתי כל אדם מותרין בלקט ובשכחה ובפאה משהלכו בה הנמושות. ופליגא הא דר' יוחנן דאמר לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא [גדול] וסמוך על שולחן אביו זהו קטן. קטן ואינו סמוך על שולחן אביו זהו גדול ארשמואל..מציאת עבדו ושפחתו העברים הרי אלו שלהם. ומקשי' והתניא בפועל אם שכרו עשה עמי מלאכה מציאתו לבעה"ב ולא יהיה העבד כפועל ומשני ר' יוחנן בקינה עבד נוקב מרגליות דאין רבו רוצה לשנותו למלאכה אחרת דלאו עשה עמי מלאכה הוא אלא במלאכה זו בלבד לפיכך לא נשתעבד לאדונו אלא באותה מלאכה בלבד. רבא אמר במגביה מציאה זו עם מלאכתו דלא בטל ממלאכת רבו. רב פפא אמר כי קתני בפועל מציאתו לבעה"ב כגון דאקפי אגמא בכוורי ושכרו ללקוט לו בכוורי. ושפחתו. הא שפחה היכי דמיא אי דאייתי ב' שערות וכו' עד אמר לך ריש לקיש לעולם דאיתיה לאב ומציאתה לאביה היא והאי דקתני במתני' הרי אלו שלהן לאפוקי דרבה פי' למעט את אדונה ממציאתה. ויש אומר לאפוקי מהא דאמר רבא בפ' האשה נקנית זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי באה משנתנו להוציא מזה הטעם של רבא. מציאת אשה שגירשה אע"פ שלא נתן לה עדיין כתובתה מציאתה שלה. אוקימנא במגורשת ואינה מגורשת פי' בתלמוד א"י אדם שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה אחרונה. אמר ר' יוסי מתני' אמרה כן אמר ר' אושעיא שלא תאמר הואיל וחייב במזונותיה עד שיפרע כתובתה תהא מציאתה שלו לפום כן תני מציאת אשה שגירשה לעצמה: מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר. אוקימנא כשחייב מודה. ואמאי לא יחזיר דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי וטורף ללקוחות שלא כדין. אי הכי כל שטרי דעלמא נמי נימא הכי. ודחי' כל שטרי דעלמא לא ריעי הני כיון דנפלי ריעי. אלא הא דתנן כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה

הגהות הגר"א [א] תוס' ד"ה ר"י מפרש ר"ת כו'. נ"ב ורמב"ם חולק: [ב] שם ד"ה ששכרו וכ"פ כו'. נ"ב והרמב"ם מפרש ששכרו סתם ומרלה ללקט לו מציאות:

נושא

מבנה

תשובות

נושא

מבנה

קושיות

תשובות